

Проблема в тому, що Європейський суд не має важелів впливу, аби змусити Україну виконувати ці рішення. Суд лише вказує на недоліки української правової системи[5]. Найбільше, що може загрожувати державі, – це призупинення членства у Раді Європи за системні порушення. Але таких прецедентів ще не було.[3] Тим часом невиконання рішень Європейського суду з прав людини за нинішніх умов, на мою думку, лише шкодить іміджу України як правової держави.

Наступною проблемою є те, що зі ста відсотків звернень українців до Європейського суду лише 15 судді приймають до розгляду. Пояснюється це тим, що українцям бракує правової обізнаності і вони не знають, як саме має виглядати порядок звернення[4]. Громадяни мало поінформовані про юристів, які надають послуги з оформлення скарг до Європейського суду. А ще – є потреба у підвищенні рівня освіти правників у галузі європейської судової практики.

Отже, проблемами невиконання рішень ЄСПЛ є: недостатність коштів в державному бюджеті; відсутність важелів впливу на забезпечення виконання рішення з боку ЄСПЛ; недостатня правова обізнаність громадян про порядок звернення до ЄСПЛ.

Шляхи вирішення:

1). посилення контролю з боку ЄСПЛ за виконанням його рішень державою-боржником шляхом розроблення механізму звітування про результат виконаного рішення; 2). введення у вищих навчальних закладах спецкурсів для правників у галузі європейської судової практики; 3). також більш точно розраховувати у бюджеті кошти для виконання рішень ЄСПЛ на кожен поточний рік.

Список використаних джерел:

1. Процедура виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні у частині виплати справедливої сатисфакції [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.i-law.kiev.ua/?p=1098>

2. Україна не виконує рішення Європейського суду по правам человека [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://korrespondent.net/ukraine/politics/1586497-ukraina-ne-vypolnyaet-resheniya-evropejskogo-suda-po-pravam-cheloveka>

3. 95% рішень Європейського суду не виконуються Україною на повну, - омбудсмен [Електронний ресурс]. – Режим доступу: *Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.*

4. Голодницький Э. Судится по-европейски: Как обжаловать проигранное дело в Европейском суде по правам человека: [Вивчення судового розгляду у Європейських судах (безкоштовність процесу), рекомендації щодо вибору суду, справи які входять до компетенції суду] // Власть и политика. - 2005. - 28 янв. - 3 февр. (№ 4). - С.11.

5. Ліщина І. Регулювання реалізації рішень Європейського суду з прав людини // Право України. - 2001. - № 5. - С.42-43

Проблеми процесуального забезпечення функцій обвинувачення та захисту у змагальному кримінальному процесі

Корчук Т.В., магістрант Вінницького інституту Університету «Україна»
Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Безносок А.М.*

Змагальне кримінальне провадження – це принципово нове явище у правовій дійсності України, обумовлене формуванням її як правової держави, утвердженням міжнародних демократичних стандартів побудови кримінального провадження [1, 83].

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК) вперше у вітчизняному кримінально-процесуальному законі визначив змагальність сторін та свободу в наданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їх переконливості як загальну засаду кримінального провадження [2, с. 393]. У статті 22 Кодексу знайшли закріплення основні положення цього принципу: 1) розподіл функцій обвинувачення, захисту та правосуддя; 2) націлення сторін рівними процесуальними правами; 3) наявність незалежного арбітра (суду), який створює необхідні умови для реалізації сторонами їхніх процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків. Разом з тим, на думку фахівців-процесуалістів, ці положення не отримали належного процесуального забезпечення.

Так, В. Г. Гончаренко, В. Т. Нор, М. Є. Шумило вказують на те, що фактично процесуальні права та обов'язки цивільного позивача та цивільного відповідача визначають їх учасниками кримінального провадження на стороні обвинувачення та сторони захисту відповідно, однак за законом вони не віднесені до жодної із сторін [1, с. 29]. З цього приводу Н. П. Сиза зауважує, що за категоричного розподілу на докази зі сторони обвинувачення та зі сторони захисту (що передбачає ч. 1 ст. 349 КПК – Т. К.), такі учасники судового провадження, як потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач не зможуть реалізувати своє право подавати докази суду (п. 3 ч. 1 ст. 56, ч. 3 ст. 61, ч. 3 ст. 62 КПК), оскільки вони не належать до сторін судового провадження [3, с. 193].

Окремі науковці наполягають на тому, щоб виключити зі сторони обвинувачення слідчого, який виконує функцію розслідування злочинів, адже, як відмітив А. А. Рева, в законі зазначено, що слідчий відповідальний лише за законність і своєчасність здійснення процесуальних дій (ч. 1 ст. 40 КПК), тобто не за обвинувачення, захист, вирішення справи, а виключно за всебічне, повне та неупереджене розслідування всіх обставин злочину [4, с. 144].

Водночас, на думку О. М. Лошихіна, функція слідчого має комбінований характер – до встановлення особи, яка вчинила злочин, слідчий виконує функцію розслідування справи, а після вручення особі письмового повідомлення про підозру ця функція трансформується у кримінальну процесуальну функцію обвинувачення [5, с. 20]. Тобто початок функції обвинувачення визначається моментом появи у кримінальному провадженні процесуальної фігури підозрюваного, що, в свою чергу, залежить від прийняття слідчим, прокурором відповідного процесуального рішення. Для інтересів же правосуддя та особи, відносно якої наявні докази для підозри, однаково не припустимі як надмірна поспішність, так і зволікання у повідомленні про підозру. В контексті цих проблем, науковці вказують на необхідність закріплення в КПК поняття підозри, яке є тим правом явищем, що визначає процесуальний статус підозрюваного, обумовлює його появу у конкретному кримінальному провадженні [6].

Та чи не найгострішою є проблема процесуальних можливостей сторін у формуванні доказової бази для відстоювання власних правових позицій у кримінальному провадженні. Переважна більшість учених солідарні у тому, що ці можливості сторони захисту є значно меншими порівняно з

можливостями сторони обвинувачення, яка має виключене право на проведення слідчих (розшукових) дій як основного способу збирання доказів у кримінальному провадженні. І хоча захист може клопотати перед стороною обвинувачення про проведення тих чи інших слідчих (розшукових) дій, будь-які порушення порядку їх проведення можуть призвести до визнання доказів недопустимими, а відтак – до втрати виправдувального доказу.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що нормативне закріплення у чинному КПК засади змагальності безумовно являється важливою правовою гарантією реалізації змагальності у кримінальному провадженні, проте недостатньою без належного процесуального забезпечення. Звісно, порушені нами проблеми змагальності кримінального судочинства не вичерпують всієї проблематики, але, вважаємо, що їх успішне вирішення значно покращить ефективність реалізації функцій обвинувачення та захисту як умови змагального кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Навково-практичний коментар / За заг. ред. проф. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К.: Юстініан, 2012. – 1328 с.
2. Маркуш М. А. Організаційно-структурні функції змагальності: системний аналіз / М. А. Маркуш // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 2. – С. 389 – 395.
3. Сиза Н.П. Процесуальні повноваження суду щодо дослідження доказів у кримінальному провадженні / Н.П. Сиза // Право України. – 2013. – № 11. – С. 189 – 197.
4. Рева А. А. Функції слідчого у кримінальному провадженні: теоретико-правовий аналіз / А. А. Рева // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2014. – № 1. – С. 139 – 146.
5. Лошхін О. М. Функції сучасної держави: нарис юридичної теорії: моногр. / О.М. Лошхін. – К.: Логос. 2013. – 228 с.
6. Безносюк А. М. Підозрюваний у кримінальному провадженні / А. М. Безносюк // Держава і право : Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 61. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2013. – С. 272 – 278.

Процесуальний статус особи як умова допустимості доказів, отриманих шляхом допиту на досудовому розслідуванні

Слободянюк Н.С., магістрант Вінницького інституту Університету «Україна»

Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Безносюк А.М.*

Допит є найбільш поширеною слідчою дією і нерідко єдиним у доказуванні деяких обставин [1, с. 210]. З процесуальної точки зору допит – це слідча (розшукова) дія, що проводиться з метою збирання доказів шляхом отримання зафіксованих в словесній формі в протоколі й іншими передбаченими законом способами показань допитаної особи про відомі їй обставини кримінального правопорушення, або такі обставини, що мають чи можуть мати значення для кримінального провадження. З криміналістичної точки зору допит – це засіб збирання і перевірки не лише доказів, а й такої інформації, відомостей про факти й обставини, що мають орієнтуюче значення, які слідчий чи інша уповноважена особа отримує від допитуваного шляхом проведення бесіди за допомогою вербальної та невербальної комунікації [2, с. 487].